

Konkursboet efter Christen Hansen Thurøe, Troense

Af Gunnar Kjær Mortensen

For nogle år siden var jeg i gang med at undersøge skifteprotokollerne for Tåsinge, for at finde frem til noget om mine aner, – herunder specielt smeden Rasmus Clausen i Søby. Der opstod strid mellem arvingerne, og der måtte derfor afholdes flere møder, inden skifteforretningen kunne afsluttes. Ind imellem behandlingen af dette skifte kunne jeg se, at der var indført et andet interessant skifte, nemlig et konkursbo vedr. skipper og partsreder Christen Hansen Thurøe i Troense.

Christen Hansen Thurøe blev født i 1769, og var søn af skibsfører Hans Chris-

tensen Thurøe i Troense, og blev i 1798 gift med Anne Marie Hansdatter Møller, som var datter af skibsbygmester Hans Andersen Møller i Troense.

I perioden 1798-1810 fik de ni børn, og af disse blev de to skibsførere i Troense, to døtre blev gift med henholdsvis en fisker og en skipper i Troense, og i hvert fald tre børn døde inden de nåede konfirmationsalderen. Familien har således deltaget aktivt i den blomstrende skibsfart i Troense.

Huset, hvori familien boede, eksisterer den dag i dag – nemlig Strandgade 19. Huset fremstår smukt vedligeholdt med

Strandgade 19 i Troense. (Tegning som motiv på gl. Nationaltelegram).

bindingsværk med gennemstukne bjælker og originale vinduer. Den korte sidebygning midt på facaden giver huset et markant udseende. Ejeren har oplyst, at alle de indvendige skillevægge er udført af ubrændte lersten, men at der hersker tvivl om de oprindelige dørplaceringer, idet der ved reparationsarbejder er antruffet uregelmæssigheder i murværket, som tyder på tidligere, nu tilmurede døråbninger. En mere dybtgående undersøgelse bl.a. af skifteprotokollen sammenholdt med en eventuel bevaret brandtaksationsprotokol ville muligvis kunne fortælle en hel del om husets oprindelige ruminddeling og dørplaceringer. Huset skulle være bygget ca. 1750 og er nu fredet.

Christen Hansen Thurø fik fæstebrev på huset 15. 1. 1801, og før han flyttede dertil, boede han i nabohuset (Strandgade 15) iflg. fæstebrev af 21. 12. 1798.

Fæstere under Valdemars Slot var indtil 1919 underlagt stamhuset Tåsinge som skiftemyndighed. I lighed med fæstevæsenet gjaldt dette både gårdmænd og husmænd samt gadehuse uden jord.

I Tåsinge skifteprotokol støder vi for første gang på sagen vedr. Christen Hansen Thurø ved et retsmøde holdt i dennes hjem den 3. oktober 1817, idet han skriftligt havde begæret at blive erklæret konkurs, da han ikke så sig i stand til på anfordring at betale sine kreditorer. Skifteretten var repræsenteret ved Herr General Lieutenant Juels fuldmægtig E. C. Leth af Troense samt to vurderingsmænd til at vurdere boet, nemlig husmand og slagter Christen Bendtsen samt husmand og skomager Rasmus Milbrad, begge af Troense.

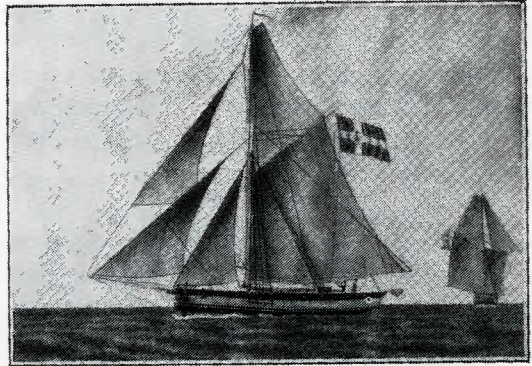
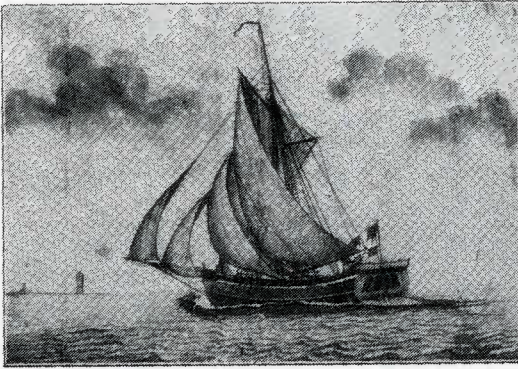
Man gik i gang med at registrere og vurdere alt, hvad der fandtes i hjemmet.

I dagligstuen var der kun almindelige møbler, dog var et 8-dags stueur samt en jernkakkelovn med kobbertud sat højest i værdi. Dernæst vurderedes pige-kammerets

indbo, og derfra gik man til øverste stuen. I dette rum befandtes:

	Rdr	mk	sk
1 Lidet Ege Schertol	3	-	-
<i>I øverste skuffe:</i>			
7 Nøgler Uld og 5 Nøgler Lindgarn	-	3	-
<i>I de andre 2 Skuffer forefandtes intet</i>			
6 stk Stoele med Omtræk et Steen Theebord	6	-	-
et Speil i Brun Ramme	2	-	-
8 Skillierier i Forgylte Rammer	1	-	-
4 stk. Vindues Gardiner et blaaemablet Før bord (= fyrre-)	1	2	-
et Ælmetræs Schertol m. Opsats	2	-	-
<i>I Opsatsen befandtes:</i>			
7 Pr. Postelins Theekopper	16	-	-
1 blaa Glasskaal	-	4	-
et Øld- og 2 Brændeviinsglas	-	1	-
et Punchekar og 1 Thin Saltkop	-	8	-
et pr. Gl. Skoespænder med Steene	-	1	-
et pr. smaae Sølvbager	-	-	8
<i>I Klappen befandtes:</i>			
8 stk Beslag til en Penge Kiste	-	3	-
<i>I øverste Skuffe:</i>			
et Speil i Rød Ramme	-	3	-

I anden og tredje skuffe samt i en egedragkiste med fire skuffer fandtes div. tekstiler såsom duge, servietter, lagener m.v. Dernæst gik man til spisekammeret, sengekammeret, køkkenet, bryggerset og på loftet. Derfra gik man i gårdkælderen (formentlig kælder med udvendig nedgang), »stuen, hvor bageovnen findes«, huggehuset, brændehuset, på gårdsplad-

Desværre er der ikke bevaret billeder af de i artiklen nævnte to fartøjer, »De tvende Sødskende« og »Haabet«, men for at give læserne en idé om begge skibstypers udseende gengives her jagten »De seks Sødskende« af Troense (bygget 1765) og sluppen »Christiane Charlotte« (1829).

(Svendborg & omegns Museum)

sen, i haven og »i det lille hus i gaarden«. I marken fandtes 1 rød ko, 10 år gl., og 1 sort på 14 år. Desuden fandtes en lille egejolle, som kunne rumme et par læs brænde.

I boet fandtes desuden to større fartøjer, en jagt og en slup. Den første var jagten »De tvende Sødskende« på 22 commerce-læster, hvoraf Christen Hansen Thurø ejede de to tredjedele, samt sluppen »Haabet« på 29 commercelæster, hvoraf han ligeledes ejede de to tredjedele. Sidstnævnte fartøj havde han dog kort forinden afhændet til brødrene Jens, Anders og Rasmus Møller af Troense. Skipperen på »De tvende Sødskende« lovede at fremkomme med en inventarliste snarest, og mødet blev sluttet for denne dag.

Ti dage senere den 13. oktober holdtes nyt møde, hovedsagelig for at kreditorerne kunne fremlægge deres krav. Der blev registreret gældsposter til 21 kreditorer, og i et følgende møde den 9. november fremkom krav fra yderligere ni kreditorer. Beløbene svingede lige fra 1000 rigsdaler og ned til 7 rdl. 3 mark. Generalløjtnant Juel på Valdemars Slot havde knap 600 rdl. i klemme. Blandt øvrige kreditorer var Mathias Mathiasens handelskompagni i Altona, Ras-

mus Jørgensen (en obligation på 1000 rdl.) og skipper Mikkell Larsen af Troense.

Nyt møde blev berammet til den 10. januar 1820, hvor skipper Mikkell Jensen fremkom med dokumentation på at eje en tredjedel af jagten »De tvende Sødskende« samt ekstrakt af skibets regnskab, hvoraf det fremgik, at han havde udlagt 587 rdl. til proviant, folkehjyre og skibets nødvendigheder. Desuden havde han udlagt 9 rdl. 16 sk. til Svendborg toldkammer.

Skifteforvalteren fremkom med opgørelse over, hvad der var indkommet ved salg af boets løsøre, hvilke havde indbragt 651 rdl. 4 mk. 11 sk.

Imidlertid troede sagfører Mølmark (som repræsenterede handelskompagniet Mathias Mathiasen i Altona) ikke på, at alt i boet var kommet for dagens lys, og ville have Christen Hansen Thurø til åbent at erklære, om dette var tilfældet.

Skifteforvalteren lod fremkalde Christen Thurø for at afgive sine Svar, paa Hr. Mølmarks Forlangende, men som Christen Thurø ikke var tilstæde eller kunde findes her i Byen saa blev hans Kone, Anne Marie

Thurøes, tilkendegivet herved Forretningen, at hun maatte tilholde hendes Mand ufeylbarlig at være tilstede her i Huuset først-kommende Løverdag d. 29. jan., til hvilken Tid en Skiftesamling er berammet om Eftermiddagen Kl. 2.

Der er ingen tvivl om, at dette har givet anledning til megen snak i de små stræder i Troense.

Den 29. januar oprandt, og mødet afholdtes i Christen Hansen Thurøes hus i Troense.

Christen Thurø befandtes Sængeliggende og foregav at han var gandske Svag af Hukommelse og gandske urigtig i Hovedet, saa at han ingenlunde kunde besvare om Hr. Mathiasens Fordring var rigtig eller ikke. Han var nu kun vidende om at eje 11 Favne Knippel Brænde, som er staaende i Gl. Hestehave v. Svendborg.

Han bad mindeligt om at måtte beholde dette brænde for at stå den strenge vinter igennem, – men kunne han ikke få lov at råde over det altsammen, så i det mindste 4 à 5 favne. Men skifteforvalteren var ubønhørlig: Alle 11 favne skulle stilles til bortsalg ved offentlig auktion.

Ved det følgende møde vedgav Christen Hansen Thurø at skyldte handelshuset Mathiasen for en ladning korn.

Efter et møde i maj holdtes møde 9. juni 1820, hvor det kunne oplyses, at brændet var blevet solgt og havde indbragt 25 rdl. 3 mk., og at to tredjedele af jagten »De tvende Sødskende« ved auktion var solgt til skipper Pallesen fra Aalborg for 1480 Rbd. rede sølv, hvilket var det højeste bud. Af dette beløb blev præsten i Bjerreby (bosat i Vårø) og generallojtnant Juel fuldt ud dækket ind, idet begge havde første prioritets pant i fartøjet, og skipper Rasmus Jørgensen fik restbeløbet på sin anden

prioritet. Da dette gik op for sagfører Mølmark, blev han harmfuld og fremførte påny sin påstand om, at der måtte være flere midler i boet, end der var kommet for dagen. Han ønskede endvidere nærmere belyst, om ikke den solgte slup »Haabet« var solgt til en svigersøn eller en anden nær slægtning?

Han ville også gerne rent ud spørge, om fordringen fra Rasmus Jørgensen var af reelt indhold?

Christen Thurøes forsvarer, prokurator Wilhelm, kunne dertil oplyse, at den omtalte slup for en parts vedkommende ejedes af Rasmus Jørgensen, der er en svigersøn af C. Thurø, og de øvrige parter ejedes nu efter bortsalget af C. Thurøes svogre på konens side, Anders og Jens Møller, hvilket han bedyrede var fuldt lovligt.

Der blev afholdt yderligere to møder i 1820, nemlig 2. august og 5. oktober. På sidstnævnte møde fremkom en fordring fra doktor Fink på 10 rdl., hvilket viser at Christen Thurø må have haft adskillige lægebesøg, og at denne sag havde været et så stort pres, at han var blevet ganske kulret i hovedet. På mødet den 24. januar 1821 mødte prokurator Wilhelm og måtte beklage, at Christen Thurø på grund af sin sindssvaghed ikke mere kunne give sikre oplysninger om rigtigheden af de fremkomne regninger og fordringer. Desværre kunne konen ej heller give nøjagtige oplysninger, da manden altid havde stået for familiens pengesager og handelstransaktioner.

I et følgende møde den 14. marts beskyldte sagfører Mølmark Christen Thurø for at forhale denne skiftebehandling ud i det uendelige, hvilket prokurator Wilhelm protesterede imod, og derpå blev sagen udsat til den 28. april 1821.

På dette møde, som formentlig var berammet til kl. 2 om eftermiddagen på Val-

demars Slots skriverstue, udeblev prokurator Wilhelm. Da man havde ventet i næsten to stive klokketimer, tabte skifteforvalteren tålmodigheden og pålagde Christen Glad af Troense at sørge for, at Wilhelm mødte næste gang. Christen Glad var til stede i egenskab af lovlig beskikket værge for Christen Hansen Thurøe grundet »hans foregivende Sinds Svaghed«. Det kan være vanskeligt at bedømme, om skifteforvalteren med denne bemærkning kun har udtrykt sin ærgrelse over at have ventet forgæves, eller om han anså Christen Thurøe for at være en svindler. Der blev holdt yderligere ti møder i sagen inden udgangen af 1821, og i et par af disse møder bevilgedes Christen Thurøes forsvarer udsættelse af sagen, så hans situation har trods alt mødt nogen forståelse hos skifteforvalteren.

Det spørgsmål, man bestandigt vendte tilbage til i disse møder, var, om salget af de to tredjedele af sluppen »Haabet« til en svigersøn og to svogre var sket til den reelle handelsværdi, eller om der var handlet »i porten« til ugunst for de øvrige kreditorer. Køberne af »Haabet« var bestandig på farten med deres fartøjer, og var hver især kun på kortvarige besøg hjemme, hvilket vanskeliggjorde indsamlingen af oplysninger om deres tilgodehavender og øvrige økonomiske transaktioner med Christen Thurøe.

Omsider lykkedes det at få alle de implicerede personer samlet til et afgørende møde den 20. marts 1822 på skriverstuen på Valdemars Slot.

Anders Møller, Rasmus Møller og Jens Møller lod fremlægge Notaer paa, hvad de havde tilgode hos Christen Thurøe, og hvorfor de tildels havde faaet Skiøde paa de dem solgte 2/3 i Sluppen »Haabet«, men endnu ogsaa har Penge tilgode hos Christen Thurøe. At det her fremførte jo saaledes forhold-

der sig, i Sandhed derom tiltrøster Brdr. Møller dem at aflægge deres Corporlige Eed. Men som de stedse have været bekient for brave Mænd, og saa uængstede tilbyder Eed, saa da de beviser at have haft meget mere til gode.

Rasmus Jørgensen lod erklære, at han også kunne aflægge ed på hans obligations rigtighed.

Det var åbenbart det, der skulle til, så selv sagfører Mølmark måtte stille sig tilfreds, og dermed var den sidste hindring ryddet af vejen for at kunne afslutte dette højst besværlige konkursbo.

Skiftet blev sluttet på mødet den 27. august 1822, – 24 møder og næsten tre år efter at den lille deputation på det første møde mødte op i hjemmet i Troense. Det økonomiske udfald på sagen kunne man næsten have forudset. Kun de, som havde første prioritets sikkerhed i jagten »De tvende Sødskende« blev dækket ind, mens Rasmus Jørgensen, som havde anden prioritet, kun blev delvis dækket ind.

Alle simple kreditorer havde mistet deres penge. Som en ringe trøst for de simple kreditorer anførte skifteforvalteren, at de til alle tider kunne gøre deres krav gældende for det tilfælde, at han måtte komme til penge!

Hvordan det siden gik, melder de skriftlige kilder ikke noget om. Christen Hansen Thurøe blev i alt fald boende i huset, men da han efter tvangauktionen ikke kunne være ejer af andet end de nødvendige fornødenheder, må vi formode, at børn og svigerbørn har betalt den årlige fæsteafgift til slottet.

Om han var dumdristig med sit handalent og derfor spændte buen for højt, eller om han ramtes af eftervirkningerne af statsbankerotten i 1813 melder historien ikke noget om.

I 1825, den 20. februar døde

*Skipper og Huusmand Christen Hansen
Thurøe, 56^{1/2} Aar gl.*

Hustruen Anne Marie Hansdatter Møller fik lov at sidde i uskiftet bo og overlevede ham med 34 år, idet hun først døde i 1859 som 86-årig.

Christen Hansen Thurøes livsbane startede lovende, og han formåede at blive en driftig skipper og partsreder i Troense, men dette fik en brat afslutning, som indledtes da skifteforvalteren og to vurderingsmænd mødte op på hans bopæl hin oktoberdag 1819.

Trykte kilder:

Landsarkivet for Fyn og hjælpemidlerne til dets benyttelse, Landsarkivet for Fyn, Odense (LAO).

Utrykte kilder:

Bregninge kirkebog, div. år, (LAO).

Tåsinge godsarkiv: *Skifteprotokol bd. 8 og 9* (LAO).

Tåsinge godsarkiv: *Register til fæsteprotokol* (LAO).

Knud Helles: *Afskrifter af jordebøger 1688-1801 vedr. huse i Troense, samt register over fæstere i Troense 1698-1800.*

Svend Højte: *Matrikelfortegnelse vedr. huse i Troense samt efterslægtstavler vedr. slægten »Thurøe«.*